

ת"פ 33352/03/21 - מדינת ישראל נגד ניהאד ורדה

בית משפט השלום בכפר סבא

ת"פ 33352-03-21 מדינת ישראל נ' ורדה(עציר) 18 אוקטובר 2021
לפני כבוד השופטת אילה אורן

המאשימה מדינת ישראל

נגד

ניהאד ורדה (עציר)

הכרעת דין

האם נהג אוטובוס בחברת "קווים תחבורה ציבורית בע"מ" (להלן: "חברת קווים") חוסה תחת הוראת סעיף 382א(א) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "חוק העונשין"), בנוגע לעבירה של תקיפת עובד ציבור, אף שהוא אינו מוגדר כ"עובד ציבור" לפי סעיף 34כד לחוק העונשין.

רקע וכתב האישום

1. הנאשם הודה, במסגרת הסדר טיעון דיוני, בעובדות כתב אישום מתוקן לפיהן תקף את מר ג'ירג'ניה אבטה (להלן: "המתלונן") בעת עבודתו כנהג אוטובוס בקו 39 בחברת קווים. בין הצדדים נתגלעה מחלוקת האם יש להרשיע את הנאשם בעבירה של תקיפה סתם או תקיפת עובד ציבור, לפי סעיף 379 או 382א(א) לחוק העונשין, בהתאמה.

2. מעובדות כתב האישום המתוקן עולה בתמצית כי ביום 11.3.2021 בסמוך לשעה 15:00 נסע הנאשם באוטובוס וישב בחלקו האחורי. הנאשם ביקש מהמתלונן לעצור את האוטובוס, אך המתלונן סירב ואמר כי אין באפשרותו לעצור שלא בתחנה מסודרת. אז קם הנאשם מכיסאו, הכה במכונת הכרטיסים בידיו ואחז את חולצתו של המתלונן באזור צווארו תוך שהלה המשיך בנהיגה, עד אשר הצליח לעצור את האוטובוס, אז שיחרר הנאשם את אחיזתו בחולצה.

3. בהמשך לקח הנאשם ארנק שהיה מונח על לוח השעונים באוטובוס, פתח אותו ורוקן תכולתו על רצפת האוטובוס בסך כולל של ₪ 23.40, אותם נטל ולאחר מכן החזיר. בתגובה ניסה המתלונן לצלם את הנאשם באמצעות הטלפון הנייד שלו, אך האחרון לקח אותו מידי, אז תפס המתלונן בחולצת הנאשם והלה מסר את הטלפון הנייד לאחר, שזהותו לא ידועה, ועזב את האוטובוס.

השתלשלות ההליכים

4. הנאשם כפר במיוחס לו, וביום 19.9.2021 נשמע דיון הוכחות במהלכו העיד המתלונן מטעם המאשימה. בתום עדות המתלונן הודיעו הצדדים על הסכמה דיונית בגדרה הוגש כתב אישום מתוקן והנאשם הודה בעובדותיו. אז נשמעו טיעוני הצדדים בסוגיה שבמחלוקת, האם התגבשה עבירת תקיפת עובד ציבור, או שמא תקיפה סתם בלבד.

טיעוני הצדדים

5. ב"כ המאשימה, עוה"ד רוני אלסטר, טענה כי בהיות המתלונן נהג אוטובוס שהותקף במהלך עבודתו הוא משמש כ"עובד ציבור", הגם שבהוראות חוק העונשין, בסעיפים 34כד ו- 382א(א) הרלוונטיים, לא הוגדר מעמדו ככזה מפורשות. נטען כי חברת "קווים" מספקת שירותי הסעה לציבור, אף שהיא פרטית, ולכן נהג העובד בה הוא "עובד ציבור", בהתאם להגדרה שבסעיף 382א(א) לחוק העונשין, בהיותו "נותן שירות לציבור מטעם גוף המספק שירות לציבור", ומשום שהתקיפה קשורה למילוי חובתו.

6. ב"כ הנאשם, עוה"ד פאדי חמדאן, טען כי המאשימה לא הרימה את נטל ההוכחה הדרוש בפלילים להוכחת מעמדו של המתלונן כ"עובד ציבור", משום שברשימת בעלי התפקידים והגופים המנויים בהגדרת "עובד ציבור" בסעיף 34כד לחוק העונשין, אינו מנוי נהג אוטובוס.

7. אשר לפרשנות שביקשה המאשימה לטעון לפי סעיף 382א(א) לחוק העונשין, כי המתלונן הוא "נותן שירות לציבור מטעם גוף המספק שירות לציבור", נטען כי המאשימה לא הביאה כל ראיה להוכחת מאפייניה של חברת "קווים"; מהו מעמדה המשפטי; אם היא פועלת על פי דין, או אם ממלאת תפקיד ציבורי כלשהו. אלא ההיפך מכך, בהיותה חברה פרטית (כעולה מהרישום ברשם החברות, **נ/1**) עובדיה אינם נחשבים כ"עובדי ציבור".

8. עוד טען ב"כ הנאשם כי אין הבדל בין מעמדם המשפטי של נהג בחברת "קווים" לבין נהג טיולים מאורגנים, הסעות וכדומה. אלה ואלה עובדים בחברות פרטיות ואינם "עובדי ציבור".

9. עוד נטען ע"י ב"כ הנאשם כי בהתאם לעקרון החוקיות, הדין הפלילי מחייב להעדיף את הפרשנות המקלה עם הנאשם מקום בו ישנן שתי פרשנויות אפשריות, כמצוות סעיף 34כא לחוק העונשין המורה:

"ניתן דין לפירושים סבירים אחדים לפי תכליתו, יוכרע הענין לפי הפירוש המקל ביותר עם מי שאמור לשאת באחריות פלילית לפי אותו דין".

10. בתמיכה לטענותיו הפנה ב"כ הנאשם לפסיקה אליה אתייחס בהמשך, ונתן דגש על הכרעת הדין מת"פ (שלום י-ם) 50549-02-11 **מדינת ישראל נ' ישאמבל** (20.11.2012) (להלן: "עניין ישאמבל") שם זוכה נאשם מעבירת תקיפת עובד ציבור, והורשע תחת זאת בתקיפה סתם כלפי נהג אוטובוס של חברת "אגד".

דין והכרעה

11. אקדים אחרית לראשית, ואומר כי לאחר ששמעתי את טענות הצדדים ובחנתי את הפסיקה הצריכה לענייננו, מצאתי לקבוע שהמתלונן, שהותקף בעת מילוי תפקידו כנהג אוטובוס בקו 39 בחברת קווים, הוא "נותן שירות לציבור מטעם גוף המספק שירות לציבור" ותקיפתו מבססת את עבירת תקיפת עובד ציבור, לפי סעיף 382א(א) לחוק העונשין. להלן אביא נימוקי.

12. בצדק טען ב"כ הנאשם כי "עובד ציבור" הוא מונח משפטי שהוגדר בסעיף 34כד לחוק העונשין, בנוגע לרשימה של בעלי תפקידים אשר נהג אוטובוס אינו נמנה עימם. ואולם, חוק העונשין ייחד הגדרות ספציפיות שונות למונח "עובד ציבור", בהוראות חוק המרחיבות את הרשימה שנקבעה בסעיף 34כד לחוק העונשין, מתוך ראייה של ערכים חברתיים משמעותיים שניתן להם בכורה.

13. משום כך נקט המחוקק בהגדרה רחבה ל"עובד ציבור" בהקשר של עבירת **השוחד** המנויה בסעיף 290 לחוק העונשין, שזה לשונו:

"(א) עובד ציבור הלוקח שוחד בעד פעולה הקשורה בתפקידו, דינו - מאסר עשר שנים או קנס שהוא אחד מאלה, הגבוה מביניהם:

[...]

(ב) בסעיף זה, "עובד הציבור" - לרבות עובד של תאגיד המספק שירות לציבור".

14. ובסעיף 382א(א) לחוק העונשין, בדומה ללשון החוק בעבירת השוחד, מטרת החקיקה הספציפית היא השמעת קול ברור על-ידי נקיטת ענישה מחמירה מהרגיל בגין תקיפת עובד ציבור, בעטיו של האינטרס הציבורי החשוב של הגנה על מי שעושים בתפקידם למען הציבור. לנוכח תכלית זו הורחבה הגדרת זהותו של "עובד הציבור" כך:

"התוקף עובד ציבור או מי שממלא חובה או תפקיד המוטלים עליו על פי דין או מי שנותן שירות לציבור מטעם גוף המספק שירות לציבור, והתקיפה קשורה למילוי חובתו או תפקידו של הנתקף, דינו - מאסר שלוש שנים" (הדגשה שלי, א.א.).

15. בדנ"פ 10987/07 **מדינת ישראל נ' ברק כהן**, פ"ד סג(1) 644 (2009) (להלן: "עניין ברק כהן") קבעה דעת הרוב מפי כב' הנשיאה ד' בייניש, כי המונח המשפטי **"עובד של תאגיד המספק שירות לציבור"** בעבירת השוחד, חל גם על **מאבטח** בלשכת מינהל האוכלוסין במשרד הפנים. נקבעו שורה של שיקולים להכרעה מיהו

"עובד ציבור" בעבירת השוחד שהצטרפו לשיקולים נוספים שנקבעו, ובהם: חובת התאגיד לספק שירות לכל דורש; צביונו הציבורי של התאגיד ואופיו הציבורי אם הוא גוף פרטי או ציבורי שאינו מסחרי; חשיפה לציבור רחב ועוד.

16. ולענייננו, הצדק עם ב"כ הנאשם כי בהליך הפלילי מחויבת המאשימה בנטל הוכחה גבוה מעבר לכל ספק סביר, ביחס לכל רכיבי העבירה המיוחסת לנאשם (יניב ואק, **מעבר לספק סביר: גמישות ההוכחה בדין הפלילי**, 145 (2013)). ואומנם, המאשימה לא פירטה בכתב האישום המתוקן את העובדות הצריכות בהתייחס לחברת קווים, ולא הביאה ראיות להוכחת מעמדה המשפטי על-פי דין, תפקידה ומאפייניה. מנגד הוכיח הנאשם כי חברת קווים היא חברה פרטית (נ/1). ויודגש, משעה שהודה הנאשם בעובדות כתב האישום המתוקן, שהוגש במסגרת הסדר דיוני, עובדות כתב האישום הן שעומדות לבדן בפני בית המשפט אף שנשמעה עדות המתלונן בדיון ההוכחות עובר להסדר הדיוני (ע"פ 858/20 ג'ארבאן נ' מדינת ישראל (20.7.2020); ע"פ 2256/17 חנניאייב נ' מדינת ישראל (8.8.2018)).

17. דע עקא, איני סבורה כי הימנעות המאשימה מהבאת ראיות בהקשר לחברת קווים משמעה שלא הוכחו העובדות הצריכות, שכן הן בבחינת "ידיעה שיפוטית".

18. כאן המקום להזכיר מושכלות ראשונים, כי ידיעה שיפוטית אינה מחייבת ראיה ובית המשפט יכול להסתמך עליה כעובדה שהוכחה. ומהי ידיעה שיפוטית? אין מדובר אך בידעה שהיא נחלת הכלל כדוגמת אירועים היסטוריים, עובדות גיאוגרפיות או עובדות מדעיות בסיסיות ותו לא. אלא גם בעובדות הניתנות לבירור מידי ומדויק, אף אם הן אינן בידעתו האישית של היושב בדין (רע"א 9728/04 עצמון נ' חיפה כימיקלים בע"מ, פ"ד נט(2) 760 (2005); ע"א 941/05 אגודת הכורמים הקואופרטיבית של יקבי ראשון לציון וזכרון יעקב נ' חברת הכרם בע"מ (17.10.2006)).

19. נקבע בפסיקה כי הידיעה השיפוטית משתרעת בעיקרה על שלוש קטגוריות: (א) עובדות ידועות לכל אדם סביר ללא צורך בעיון במקורות; (ב) עובדות הניתנות לבירור וקביעה מדויקת ומהירה ממקורות שאינם שנויים במחלוקת; (ג) עניינים הכלולים במסגרת ה'דין' (רע"א 5577/08 בנק הפועלים בע"מ נ' פסגות גליל גולן - אגש"ח בע"מ (28.10.2008) (להלן: "פרשת בנק הפועלים"), (וראו גם אליהו הרנון, **דיני ראיות** (כרך ב) 45 (1977); יעקב קדמי, **על הראיות**, חלק שני, 726 (2009)).

20. ולדוגמה, בפרשת בנק הפועלים נקבע כי בגדרה של ידיעה שיפוטית קיימת אפשרות בפני בית המשפט להסתמך על אתר מוסמך במרשתת, הנגיש לכל, לבירור קיומם ומיקומם של סניפי בנק שונים.

21. ולענייננו, אני סבורה כי עיסוקה של חברת קווים כחברת תחבורה ציבורית המספקת שירות הסעות לכלל הציבור, בקווי תחבורה קבועים, במהלך ימות השבוע- היא ידיעה שיפוטית. עובדות אלו מצויות בידעת כלל הציבור, ולמצער הן עובדות הניתנות לבירור בנקל, במהירות ובדיוק במקורות מוסמכים. זאת ועוד, לפי האתר הרשמי של חברת קווים, החברה נותנת שירות לציבור בהיקף של כ-15% מהתחבורה הציבורית בישראל. קו 39

מחבר בין הערים נתניה וטירה במסלול נסיעה קבוע. מכאן שחברת קווים היא חברה המעניקה שירות של תחבורה ציבורית לכלל הציבור, בהיקף נרחב.

22. דומה כי אין צורך להכביר מילים על חשיבותה הראשונה במעלה של התחבורה הציבורית עבור הציבור בישראל, לפעילותה הכלכלית והחברתית השוטפת יום יום, לצד צמצום הפגיעה בזיהום האוויר והצפיפות בכבישים. מניה וביה נלמדת המסקנה שייעודה של חברת קווים הוא מתן שירות הסעת המונים בתחבורה ציבורית. בחינת קריטריונים אלו, ביישומם כפי שנקבעו בעניין ברק כהן, הובילי למסקנה כי חברת קווים היא **גוף שתפקידו ומהותו בליבת השירות לציבור**.

23. יוצא אפוא, כי נהג אוטובוס בחברת קווים **"נותן שירות לציבור מטעם גוף המספק שירות לציבור"** כהגדרתו בסעיף 382א(א) לחוק העונשין.

24. אשר לעובדת היות חברת קווים **פרטית**, דעתי היא כי אין בכך להקהות כהוא זה ממהות תפקידה הציבורי החיוני. וכך מפי כב' הנשיאה ד' בייניש בעניין **ברק כהן** בנוגע למאבטח שהואשם בעבירת שוחד:

"מכל מקום, תהא מסגרת העיסוק אשר תהא, כלפי הציבור מדובר בעובדים מטעם רשויות המדינה. לפיכך, בכל הנוגע לתכליותיהן של עבירות השוחד והערכים עליהן הן נועדו להגן - ומבלי לנקוט עמדה באשר לתחומי משפט אחרים בהם מתעוררת סוגיה זו - איני רואה מה טעם יש להבחין בין עובד ממלא תפקיד במסגרת המנגנון הציבורי, שמעסיקתו היא המדינה, לבין עובד הממלא תפקיד זהה, שמעסיקו הוא תאגיד פרטי."

25. ובאמרת אגב מפי כב' השופטת ד' ברק-ארז בע"פ 7639/13 **אמארה נ' מדינת ישראל** (2.4.2014), בנוגע לעבירה של תקיפת עובד ציבור:

"[...] יש מקום לדעה כי אף בגדרה של העבירה של תקיפת עובד ציבור יש מקום לתת משקל לשיקולים שצוינו בעניין ברק כהן לצורך הגדרת המונח 'נותן שירות לציבור מטעם גוף המספק שירות לציבור'. גישה פרשנית זו אף תוביל להרמוניה נורמטיבית, מאחר שתמנע מצב לפיו מחד גיסא עובדיה של חברת שמירה פרטית יהיו חשופים לאישומים בעבירות המוגבלות לעובדי ציבור (כפי שנעשה בעניין ברק כהן), ומאידך גיסא, לא יזכו להגנתו של המשפט הפלילי כעובדי ציבור."

26. לא נעלמה מעיניי פסיקת בית משפט השלום בירושלים בעניין **ישאמבל**, שם זוכה נאשם מעבירה של תקיפת עובד ציבור בגין תקיפת נהג אגד, וזאת מפאת היותה חברה פרטית, ומשום שנקבע כי הדין ניתן לשני פירושים סבירים. משכך העדיף בית המשפט את הפירוש המקל עם הנאשם, והרשיעו בעבירת תקיפה סתם בלבד. דעתי שונה.

27. איני רואה עין בעין עם טענת ב"כ הנאשם כי ישנן שתי פרשנויות אפשריות סבירות לקביעת מעמדו של המתלונן, המחייבות להעדיף את הפרשנות המקלה עם הנאשם. אני סבורה שפרשנות החקיקה בגין עבירת תקיפת עובד ציבור ברורה מלשון סעיף החוק ותכליתו. אשר על כן, כפי שנקבע בעניין ברק כהן, אין להידרש לכלל הפרשני הקבוע בסעיף 34כא לחוק העונשין, משנלמדת **פרשנות סבירה אחת** ללשון דבר החקיקה המגשים את תכליתו.

28. ואדגיש, אינו דומה ענייננו למקרה בו נהג הסעות פרטי שסיפק שירות אישי ברכבו הפרטי לקהל לקוחות בו בחר, אשר נקבע כי הוא אינו "נותן שירות לציבור מטעם גוף המספק שירות לציבור" בהתייחס לעבירה של תקיפת עובד ציבור (ת"פ (ראשל"צ) 5856-06-10 **מדינת ישראל נ' מוגרבי** (24.10.2011)), פסיקה לה הפנה ב"כ הנאשם.

29. זאת ועוד, דמיון רב יש למקרה דנן לזה שנדון בעפ"ג (חיפה) 25897-12-18 **מדינת ישראל נ' ג'רבאן** (17.1.2019). שם הורשע נאשם בעבירה של תקיפת עובד ציבור בכך שתקף **מבקר כרטיסים של חברת קווים**. נקבע כי הגם שהמבקר אינו נכלל בהגדרת "עובד ציבור" כמשמעו בסעיף 34כד לחוק העונשין, הוא חוסה תחת ההגדרה שבסעיף 382א(א) לחוק העונשין, משום שבתפקידו הוא נותן שירות לציבור בגוף המספק שירות לציבור, ותקיפתו הייתה קשורה במילוי תפקידו.

הדברים נכונים לנו, אולי אף מקל וחומר.

30. בשולי הדברים אך לא בשולי חשיבותם, הגם שלא הובאה על-ידי מי מהצדדים, נתתי דעתי **להצעת חוק העונשין (תיקון - תקיפת נהג אוטובוס ציבורי), התשפ"ב-2021** שהונחה על שולחן הכנסת לדיון מוקדם (קריאה טרומית), לאחרונה ביום 4.10.2021 (וקודם לכן ביום 7.6.2021) אך טרם נדונה. בדברי ההסבר להצעת החוק שהגישו חברי הכנסת, נסקרה תכלית התיקון המוצע:

"[...] לנהגי אוטובוסים ציבוריים אשר ממלאים תפקיד חשוב ביותר במרקם החיים בישראל ובמשק הישראלי, ואופי תפקידם מחייב אותם בחיכוך מתמיד עם ציבור רחב. לכן מוצע להגדיר באופן ברור בסעיף 382א נהג אוטובוס ציבורי ברשימת בעלי התפקידים שתקיפתם נושאת בחובה חומרה מיוחדת ועונשה עד שלוש שנות מאסר, ובמקרי חומרה מיוחדים - כגון תקיפה שנועדה להכשיל את הנהג בתפקידו, למנוע או להפריע לו מלמלאו, או שימוש בנשק קר או חם - עד חמש שנות מאסר לפי סעיף קטן (ב)".

31. ובמסמך **"אלימות כלפי נהגים בתחבורה הציבורית - חומר רקע"**, מיום 13.7.2020, מטעם מרכז המחקר והמידע של הכנסת, המשמש בסיס להצעת החוק לעיל, נאמר בעמ' 7:

"עד היום, לא הוסדר מעמדם של נהגי התחבורה הציבורית כעובדי ציבור. על פי איגוד עובדי התחבורה הציבורית ופורום חברות התחבורה הציבורית הפרטיות הסדרת מעמד מסוג

זה- יש בו כדי להרתיע מפני תקיפה של נהגים היות ותקיפת עובד ציבור בתפקיד מלווה בטיפול וענישה אחרים בהשוואה לתקיפה של אדם מן היישוב".

32. ודוק, הצעת החוק לתיקון עבירת תקיפת עובד ציבור שבאה לכלול הגדרה מפורשת ל"נהג אוטובוס" כ"עובד ציבור", אין בה ללמד על **הסדר שלילי** בפרשנות המסגרת הנורמטיבית הקיימת. דהיינו, כאמור לעיל, אני סבורה כי ניתן לקבוע את מעמדו של נהג אוטובוס בתחבורה ציבורית כחוסה תחת עבירת תקיפת עובד ציבור בנוסחו הנוכחי של סעיף 382א(א) לחוק העונשין, כפי שקבעתי בנוגע למתלונן דעסקין המשמש נהג בחברת קווים, אשר במהותו הוא "נותן שירות לציבור מטעם גוף המספק שירות לציבור".

33. אדרבה, מהצעת החוק ניתן ללמוד על החשיבות שרואה המחוקק להגברת ההגנה על נהגי האוטובוסים, תוך שקילת הצורך בהעברת מסר מרתיע על-ידי החמרת הענישה, ובייחוד מעמדם של נהגי האוטובוס בתחבורה הציבורית כ"עובדי ציבור". באלו יש לשפוך אור, ביתר שאת, על תכליתה של עבירת תקיפת עובד ציבור גם בנוסחה כיום.

סוף דבר

34. קבעתי כי חברת קווים, אף שהיא פרטית, ייעודה מתן שירות הסעות בתחבורה ציבורית לטובת הציבור הרחב. בהיות המתלונן נהג אוטובוס בקו 39, ומשהתקיפו הנאשם והתקיפה קשורה במילוי תפקידו של המתלונן, התגבשו יסודות העבירה המיוחסת לנאשם בכתב האישום המתוקן, ולפיכך אני מרשיעה אותו בביצוע תקיפת עובד ציבור, לפי סעיף 382א(א) לחוק העונשין.

ניתנה היום, י"ב חשוון תשפ"ב, 18 אוקטובר 2021, במעמד הצדדים.